

NAPADNUTIE PRVÉHO KOLA VOLIEB PREZIDENTA SLOVENSKEJ REPUBLIKY – VOLEBNÁ VADA

I. Z Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) vyplýva, že ak sa o post prezidenta uchádzajú aspoň dvaja kandidáti, tak môžu prebehnúť dve kolá volieb (čl. 101 ods. 4 a 5 ústavy). Ústava v čl. 129 ods. 2 a ani zákon o ústavnom súde explicitne neuvádzajú, či je vylúčené napadnúť už prvé kolo volieb prezidenta Slovenskej republiky. Je však potrebné rozlišovať dvojkolovosť jednej voľby a dvoch autonómnych volebných procesov/aktov. Ústavný súd nevstupuje pri prieskumoch volieb do prebiehajúceho procesu, ale kontrolu vykonáva až ex post po jeho završení. V zásade možno aj v druhom kole volieb prezidenta Slovenskej republiky so zachovaním lehoty namietat' vady, ktoré vznikli v prvom kole a sú v príčinnej súvislosti s druhým kolom. Z uvedeného vyplýva, že právomoc ústavného súdu smeruje len k druhému kolu volieb prezidenta Slovenskej republiky.

II. Osobitne pri celoštátnych voľbách je potrebné posudzovať ich ako celok, nie analyticky-izolovaným spôsobom, teda tak, že zo skutkového stavu musí vyplynúť veľmi závažný a jasný rozdielový fakt, s preukázateľným vplyvom na výsledok volieb. Taká skutočnosť nesmie byť výlučne komentárom, špekuláciou či len polemikou o voľbách a musí byť podporená dôkazmi. Navrhovatelia teda musia včas a presvedčivo ponúknuť ústavnému súdu relevantné skutočnosti.

III. Existuje relevantný rozdiel medzi kandidátom a tret'ou stranou, pretože prvý z nich sa priamo zúčastňuje volebnej súťaže, zatiaľ čo druhý z nich nie. Preto úpravu vzťahujúcu sa na tretie subjekty nemožno vzťahovať aj na kandidátov a zákon to ani nepredpokladá.

(Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. PL. ÚS 16/2019 z 2. apríla 2020)

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 2. apríla 2020 v pléne zloženom z predsedu pléna Ivana Fiačana a zo sudcov Jany Baricovej, Ladislava Duditsa, Libora Duľu, Miroslava Duriša, Rastislava Kaššáka, Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa), Miloša Maďara, Mojmíra Mamojku, Petra Molnára, Petra Straku a Martina Vernarského predbežne prerokoval návrhy Š. H., zastúpeného Advokátskou kanceláriou Mandzák a spol., s. r. o., Zámocká 5, Bratislava, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Michal Mandzák, vo veci namietanej neústavnosti a nezákonnosti volieb prezidenta Slovenskej republiky, ktoré sa uskutočnili 16. marca 2019 (prvé kolo) a 30. marca 2019 (druhé kolo), smerujúce proti zvolenej kandidátke Z. Č. a takto

r o z h o d o l :

Návrhy Š. H. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnené.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav a argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bol 25. marca 2019 doručený prvý návrh Š. H. (ďalej len „navrhovateľ“) na začatie konania o ústavnosti a zákonnosti volieb prezidenta Slovenskej republiky (ďalej aj „prezident“), ktoré sa uskutočnili 16. marca 2019 (prvé kolo) a 30. marca 2019 (druhé kolo). Navrhovateľ týmto prvým návrhom podaným po prvom kole volieb prezidenta napáda uplynulé prvé kolo, ako aj nastávajúce druhé kolo. Tento návrh bol na ústavnom súde vedený pod sp. zn. PL. ÚS 16/2019.

2. Ústavnému súdu bol 9. apríla 2019 po druhom kole volieb doručený druhý návrh navrhovateľa na začatie konania o ústavnosti a zákonnosti volieb prezidenta Slovenskej republiky, ktoré sa uskutočnili 16. marca 2019 (prvé kolo) a 30. marca 2019 (druhé kolo). Tento návrh bol na ústavnom súde vedený pod sp. zn. PL. ÚS 17/2019. Uznesením č. k. PL. ÚS 17/2019-100 z 13. novembra 2019 ústavný súd spojil tieto návrhy na spoločné konanie, ktoré je na ústavnom súde ďalej vedené pod sp. zn. PL. ÚS 16/2019 (porov. bod 18).

3. Ústava Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) stanovuje priamu voľbu prezidenta (čl. 101 ods. 2). Voľbu prezidenta vyhlásil na základe čl. 103 ods. 3 ústavy predseda Národnej rady Slovenskej republiky na 16. marec 2019 (prvé kolo), resp. na 30. marec 2019 (druhé kolo), pretože prezidentovi Andrejovi Kiskovi malo uplynúť 5-ročné funkčné obdobie (čl. 101 ods. 2 ústavy: „Prezidenta volia občania Slovenskej republiky v priamych voľbách tajným hlasovaním na päť rokov. Právo voliť prezidenta majú občania, ktorí majú právo voliť do Národnej rady Slovenskej republiky.“). Na funkciu prezidenta sa zaregistrovalo celkovo 15 kandidátok a kandidátov a jedným z nich bol aj navrhovateľ, ktorý získal v prvom kole 14,34 % platných hlasov z platných hlasov odovzdaných pre všetkých kandidátov a do druhého kola volieb nepostúpil. Za prezidentku Slovenskej republiky bola zvolená Z. Č. (ďalej aj „zvolená kandidátka“).

4. Z obidvoch návrhov možno odvodiť štyri základné námietky, ktoré sú podstatou veci:

(a) zvolená kandidátka bola podľa navrhovateľa zvýhodnená, pretože jej protikandidát R. M. vyjadril priamu podporu,

(b) ďalej jej mal poskytnúť svoje billboardové plochy,

(c) čím sa mal celkovo obchádzať zákon č. 181/2014 Z. z. o volebnej kampani a o zmene a doplnení zákona č. 85/2005 Z. z. o politických stranách a politických hnutiach v znení neskorších predpisov (ďalej aj „zákon o volebnej kampani“), pretože súčet nákladov obidvoch kandidátov presiahol limit podľa zákona o volebnej kampani.

(d) Okrem predchádzajúcich troch navzájom previazaných námietok navrhovateľ tvrdil, že vo voľbách bol prítomný príliš vysoký počet hlasovacích preukazov.

5. Navrhovateľ [podľa § 158 písm. b) aktuálneho zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sa iniciátor konania vo volebných veciach označuje ako navrhovateľ, a nie sťažovateľ] v prvom návrhu aj v druhom návrhu namieta tú skutočnosť, že zvolená kandidátka pri financovaní svojej volebnej kampane obišla zákon, a to i v dôsledku kumulácie priamej podpory kandidáta R. M. a tretích strán. Navrhovateľ spresňuje, že nespochybňuje možnosť vzdania sa kandidatúry v prípade, ak je pravdepodobné, že kandidát úspešný nebude a iný kandidát s obdobným programom, hodnotami a cieľovou skupinou voličov získa zo strany voličov väčšiu podporu. Takéto rozhodnutie je slobodným rozhodnutím každého kandidáta, avšak nezákonnosť a neústavnosť volieb podľa navrhovateľa spočíva v tom, že kandidát R. M. sa vzdal svojej kandidatúry v prospech zvolenej kandidátky, a to za situácie, keď náklady

na kampaň obidvoch kandidátov výrazne prekročili zákonom prípustnú sumu pre jedného kandidáta.

6. Navrhovateľ uvádza, že o nadštandardných výdavkoch zvolenej kandidátky informovali aj médiá [napr. článok „Komentár Daga Daniša: Čaputovej úspech môže byť rekordne drahý“ (Aktuality, 21. marca 2019) a Kováč, P. „Najdrahšia kampaň ide do finále“ (SME, 19. marca 2019, s. 4)]. V zmysle uvedených článkov kandidát R. M., ktorý ani nebol registrovaný v zozname tretích strán vedenom Štátnou komisiou pre voľby a kontrolu financovania politických strán (ďalej len „štátna komisia“), odstúpil svoje bigboardy a megaboardy v prospech zvolenej kandidátky. Kampaň kandidáta R. M. bola sčasti finančne zabezpečená registrovanými tretími stranami. Skutočnosť, že výdavky tretích strán, ktoré vedú volebnú kampaň podľa vyjadrenia Ministerstva vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo vnútra“), nie sú výdavkami kandidáta a nie je ich potrebné zahrnúť do celkových výdavkov na kampaň, považuje navrhovateľ za rozpornú.

7. Ako je podľa navrhovateľa všeobecne známe, zvolená kandidátka zákonom limitovanú sumu výdavkov na prezidentskú kampaň minula takmer celú ešte pred prvým kolom prezidentských volieb. V zásade bola preto povinná financovať svoju volebnú kampaň prostredníctvom tzv. tretích strán podľa § 8 zákona o volebnej kampani. Navrhovateľ zastáva názor, že takéto konanie (financovanie) zo strany kandidáta počas prezidentskej kampane v súvislosti s ďalšou podporou odstupujúceho kandidáta obchádza zákon, je netransparentné, neférové a nespravodlivé voči ostatným neúspešným kandidátom, ktorí zákon rešpektovali v plnej miere a na kampaň nevynaložili enormné množstvo finančných prostriedkov prostredníctvom tretích strán, čo v konečnom dôsledku vedie k znevýhodneniu ostatných kandidátov a následne k porušeniu ústavou garantovaných základných ľudských práv a slobôd (najmä prístupu k voleným funkciám podľa čl. 30 ods. 4 ústavy a slobodnej súťaže politických síl podľa čl. 31 ústavy).

8. Navrhovateľ konštatuje, že finančná podpora R. M., ktorý sám na svoju volebnú kampaň vynaložil nemalé peňažné prostriedky v spojení s peňažnými prostriedkami tretích strán, ktoré ho podporovali až do vzdania sa kandidatúry v prospech jedinej kandidátky, preto v zásade ovplyvnila výsledok volieb natoľko, že o zákonnosti, resp. ústavnosti napadnutých volieb prezidenta hovoriť nemožno. Skutočnosť, že kandidáti obchádzali zákon pri finančnom zabezpečení svojej kampane, je preto jasným výsledkom a dôkazom úspešnosti vo voľbách, ktorú zvolenej kandidátke zabezpečil rozsiahly marketing finančne podporovaný a zabezpečený v zásade za dvoch kandidátov. V neposlednom rade o nadmerných výdavkoch svedčí podľa navrhovateľa aj transparentný účet zvolenej kandidátky a R. M. a predvolebné prieskumy, z ktorých je zrejмый preferenčný nárast zvolenej kandidátky v priebehu dvoch mesiacov o približne 35 %, v posledných dvoch týždňoch a pred prvým kolom volieb približne o 20 %, čo nemožno pripisovať inej skutočnosti ako rozsiahlemu marketingu. Napadnuté voľby preto nie je podľa navrhovateľa možné považovať za demokratické a v súlade s princípmi právneho štátu. Rozsiahlosť výdavkov na prezidentskú kampaň v prípade zvolenej kandidátky v spojení s podporou R. M. a tretích strán preto nemožno vykladať ako naplnenie formálnych i materiálnych podmienok prístupu k volenej funkcii prezidenta Slovenskej republiky. Uvedení kandidáti teda postupovali tak, aby bol zákon iluzórne dodržaný, a vydali tak na kampaň maximálne sumu 500 000 € s daňou z pridanej hodnoty ako kandidáti a zvyšok kampane bol zabezpečený tretími stranami, ktoré musia byť registrované a ich výdavky nemôžu prekročiť zákonný limit v sume 100 000 €. Zvolená kandidátka však zákon, ako aj ústavu obišla a materiálne tak neboli splnené podmienky rovnosti prístupu k volenej funkcii a demokratická

slobodná súťaž politických síl. V dôsledku uvedeného konania sa preto navrhovateľ, ako i ostatní neúspešní kandidáti dostali do nevýhodného postavenia, keď vo voľbách mali evidentne nižšiu šancu uspieť ako víťazná kandidátka, ktorá v konečnom dôsledku na kampaň vynaložila dvojnásobok až trojnásobok povolenej zákonnej hranice v sume 500 000 €.

9. Navrhovateľ napokon namieta aj tú skutočnosť, že kandidát R. M. sa vzdal kandidatúry v prospech zvolenej kandidátky a priamo vyslovil a žiadal svojich voličov, aby v nadchádzajúcich voľbách prezidenta volili túto kandidátku. Takéto konanie zo strany kandidátov navrhovateľ nepovažuje za transparentné, keďže R. M. nevyslovil všeobecné odporúčanie svojim voličom, aby volili osobu (kandidáta) obdobných hodnôt, ako je on sám, ale priamo svoju podporu a výzvu na voľbu adresovanú voličom smeroval k zvolenej kandidátke. O tejto skutočnosti svedčí množstvo článkov dostupných online. R. M. pri vzdaní sa kandidatúry nevyzval len na to, aby jeho podporovatelia volili kandidáta, ktorý vyznáva jeho hodnoty, ale priamo označil zvolenú kandidátku a táto sa od tejto podpory nedištancovala. Takýmto spôsobom preto kandidáti R. M. a Z. Č. verejne demonštrovali, ako je možné obchádzať finančný limit na financovanie volebnej kampane ustanovený zákonom. Podľa navrhovateľa ak by ústavný súd považoval takéto „kupčenie“ prezidentských kandidátov za súladné so zákonom a ústavou, tak zákonný limit by nemal žiaden zmysel. Navrhovateľ v rámci dôkazných návrhov žiada aj o predloženie všetkých vyúčtovaní a faktúr zvolenej kandidátky súvisiacich s volebnou kampaňou.

10. Navrhovateľ tiež tvrdí, že vo voľbách bol využitý neštandardne vysoký počet hlasovacích preukazov, ktoré v spojení so štyrmi vyhláseniami troch voličov majú zakladať dôvodnosť podozrenia o spáchaní volebného deliktu (hlasovanie na základe neplatných, resp. falošných hlasovacích preukazov). Navrhovateľ žiada o zabezpečenie zoznamu voličov všetkých okrskových volebných komisií, keďže len z nich môže ústavný súd zistiť celkový počet voličov vyčiarknutých s poznámkou o vydaní hlasovacieho preukazu a celkový počet dopísaných voličov na základe hlasovacieho preukazu a tieto počty vzájomne porovnať, a tak bezpečne vylúčiť či potvrdiť spáchanie volebného deliktu. Významnosť uvedeného dokazovania sa podľa názoru navrhovateľa javí ako relevantná i z hľadiska zistenia celkového počtu prípadných neplatných, resp. falošných hlasovacích preukazov, a teda i zistenia ich vplyvu na výsledok volieb. Navrhovateľ je presvedčený, že volebný delikt bol spáchaný v rozsahu, ktorý mal vplyv na výsledok volieb.

11. Na základe týchto argumentov oboma svojimi návrhmi žiada navrhovateľ vydať nasledujúci nález:

„Ústavný súd Slovenskej republiky vyhlasuje voľbu prezidenta Slovenskej republiky uskutočnenú v prvom volebnom kole dňa 16.03.2019 a v druhom volebnom kole dňa 30.03.2019 na celom území Slovenskej republiky za neplatnú a nariaďuje vykonať opakovanie voľby prezidenta Slovenskej republiky podľa zákona č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov.“

12. Navrhovateľ vzniesol v oboch návrhoch (porov. bod 2) námietky zaujatosti proti sudcom ústavného súdu Ľubošovi Szigitimu (29. apríla 2019), Ivanovi Fiačanovi (24. júna 2019), Liborovi Duřovi a Ladislavovi Duditšovi (16. októbra 2019). O predmetných námietkach navrhovateľa rozhodol ústavný súd na neverejnom zasadnutí pléna 23. októbra 2019, a to uzneseniami č. k. PL. ÚS 16/2019-77 a č. k. PL. ÚS 17/2019-72, ktorými bol vylúčený sudca Ľuboš Szigeti, uzneseniami č. k. PL. ÚS 16/2019-86 a č. k. PL. ÚS 17/2019-81, ktorými nebol vylúčený sudca Ivan Fiačan, a napokon uzneseniami č. k. PL. ÚS 16/2019-

96 a č. k. PL. ÚS 17/2019-90, ktorými neboli vylúčení sudcovia Libor Duľa a Ladislav Duditš. Sudca Ľuboš Szigeti sa preto nezúčastnil konania a rozhodovania o predmetnej veci.

II.

Relevantná právna úprava v konaní vo volebných veciach, procesné podmienky a vyjadrenia účastníkov konania

13. Podľa čl. 101 ods. 9 ústavy o ústavnosti alebo zákonnosti volieb prezidenta rozhoduje ústavný súd.

Podľa čl. 129 ods. 2 ústavy ústavný súd rozhoduje o ústavnosti a zákonnosti volieb prezidenta Slovenskej republiky.

Podľa § 156 zákona o ústavnom súde účelom konania vo volebných veciach je napraviť prípadnú neústavnosť alebo nezákonnosť napadnutých volieb, a tým zabezpečiť slobodnú súťaž politických síl.

14. Ústavný súd sa v záujme ochrany demokracie, právneho štátu a práva na prístup k verejnej funkcii za rovnakých podmienok dôkladne zaoberá volebnými vecami, čo obzvlášť platí pre prerokúvanú vec.

15. Podľa § 157 ods. 1 písm. a) zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania podľa čl. 129 ods. 2 ústavy o ústavnosti a zákonnosti volieb prezidenta môže podať kandidát na funkciu prezidenta, ktorý nebol zvolený, ak získal aspoň 5 % platných hlasov. Podľa štatistického úradu na základe dokumentu s názvom „Počet a podiel platných hlasov odovzdaných pre kandidátov na prezidenta Slovenskej republiky“ navrhovateľ prekročil zákonom požadovanú hranicu na podanie návrhu na začatie konania vo volebných veciach. Navrhovateľ podal sťažnosť včas a je riadne zastúpený advokátom.

16. Ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 56 zákona o ústavnom súde na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na jeho odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Podľa tohto ustanovenia ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania, ktorý je zjavne neopodstatnený, teda ide o taký návrh (vo volebnej veci), ktorého rozsah a dôvody umožňujú už v tomto štádiu konania s istotou ustáliť, že jeho prijatie na ďalšie konanie by za žiadnych okolností nemohlo viesť k vyhovujúcemu výroku rozhodnutia vo veci samej.

17. Navrhovateľ napadol návrhmi na začatie konania vo volebných veciach prvé kolo aj druhé kolo volieb, pretože dôvody, o ktoré sa tieto návrhy opierajú, vznikli pred prvým kolom a vzťahujú sa na obidve kolá. Z ústavy vyplýva, že ak sa o post prezidenta uchádzajú aspoň dvaja kandidáti, tak môžu prebehnúť dve kolá volieb (čl. 101 ods. 4 a 5 ústavy). Ústava v čl. 129 ods. 2 a ani zákon o ústavnom súde neuvádzajú explicitne, či je vylúčené napadnúť už prvé kolo volieb. Veľmi teoreticky možno namodelovať situáciu (napr. jeden z kandidátov by namietal, že získal absolútnu väčšinu oprávnených voličov a druhé kolo sa už nemá konať; tretí kandidát namieta, že druhý postupujúci nie je štátny občan Slovenskej republiky), keď by pre ochranu ústavnosti a zákonnosti volieb prezidenta prichádzalo do úvahy priamo napadnúť už prvé kolo volieb. Je však potrebné rozlišovať dvojkolovosť jednej voľby a dvoch autonómnych volebných procesov/aktov. Ústavný súd nevstupuje pri prieskumoch volieb do prebiehajúceho procesu, ale kontrolu vykonáva až ex post po jeho završení. Ústavný súd konštatuje, že v zásade možno aj v druhom kole so zachovaním lehoty namietat vady, ktoré vznikli v prvom kole a sú v príčinnej súvislosti s druhým kolom. Uvedené argumenty spolu s praktickými súvislosťami naznačujú, že právomoc ústavného súdu smeruje len k druhému kolu volieb.

18. Ústavný súd rešpektuje procesnú dôkladnosť a opatnosť navrhovateľa spočívajúcu v skutočnosti, že napadol obe kolá volieb. Samotné dôvody prerokovanej volebnej veci však nestavajú ústavný súd do takej pozície, aby sa nateraz musel striktne vymedziť na posúdenie len jedného z volebných kôl. Ústavný súd preskúmal dôvody oboch predmetných návrhov, ktoré sa pre obe kolá prekrývajú, a preto uznesením č. k. PL. ÚS 17/2019-100 z 13. novembra 2019 spojil veci na spoločné prerokovanie. Ak by ústavný súd zistil vady, ktoré majú vplyv na platnosť volieb, vyhlásil by neplatnosť konečného výsledku volieb.

19. Ústavný súd nie je v štádiu predbežného prejednávania veci povinný vyžiadať si vyjadrenia účastníkov konania a verejných autorít. V záujme umocnenia presvedčivosti svojho rozhodnutia však ústavný súd poskytol stranám v predmetnej veci vyšší procesný štandard, čo zákon nevyklučuje. Ústavný súd vzhľadom na dôkazy predložené navrhovateľom mohol rozhodnúť ex parte, ale vyžiadanim si vyjadrení vyvážil hodnotu procesnej dôkladnosti na jednej strane a dodržanie lehoty podľa § 162 zákona o ústavnom súde na strane druhej, berúc do úvahy neobsadenosť ústavného súdu v čase podania návrhov (a to aj v kontexte námietok zaujatosti podaných navrhovateľom proti sudcom ústavného súdu, o ktorých vzhľadom na počet sudcov v čase podania námietok nemohlo plénum ústavného súdu rozhodnúť, čo bolo navrhovateľovi známe), unikátnosť prezidentských volieb a snahu o rozvoj volebnej judikatúry.

20. Ústavný súd teda vyzval na vyjadrenie štátnu komisiu a ministerstvo vnútra – odbor volieb a referenda. Zvolenej kandidátke ústavný súd zaslal návrh aj pozície týchto štátnych orgánov. Navrhovateľ dostal možnosť reagovať na vyjadrenie zvolenej kandidátky a uvedených štátnych orgánov v replike.

21. K otázke vyjadrenia podpory a s tým spojených nákladov volieb sa jednotlivé subjekty vyjadrili takto:

Štátna komisia uviedla, že zákon nevyklučuje vyjadriť podporu inému kandidátovi. Otázku, či vyjadrenie nie je obchádzaním pravidiel o volebných nákladoch, ponecháva ústavnému súdu.

Ministerstvo vnútra uviedlo, že v prípade nezrovnalostí požiadalo kandidátov o vysvetlenie a na základe týchto zistení je možné konštatovať, že žiaden z kandidátov neporušil § 5 ods. 1 zákona o volebnej kampani pokiaľ ide o limit nákladov na volebnú kampaň. Ministerstvo vnútra u žiadneho kandidáta nezistilo ani dôvody na začatie konania pre porušenie niektorého z ustanovení zákona o volebnej kampani. Ministerstvo vnútra uviedlo, že zákon o volebnej kampani nerozlišuje medzi kandidátmi, ktorí sa vzdali kandidatúry, a tými, ktorí boli kandidátmi až do ukončenia volieb. Ministerstvo vnútra navyše uviedlo, že sa zaoberalo podnetom týkajúceho sa šírenia príbehu pre deti „Zuzana Čaputová - Dievča, ktoré sa nebálo“ a konštatovalo, že príbeh nevykazoval znaky volebnej kampane podľa § 2 ods. 1 zákona o volebnej kampani. Podnecovatelia nepredložili dôkaz, že príbeh bol platenou reklamou, a podľa poznatkov ministerstva vnútra bol šírený medzi občanmi zdieľaním.

Ministerstvo vnútra vykonalo kontrolu financovania volebnej kampane vedenej tretími stranami, preskúmalo predložené správy o prostriedkoch vynaložených na volebnú kampaň a vykonalo porovnanie ich súladu s ich osobitným platobným účtom. V prípade nezrovnalostí ministerstvo vnútra požiadalo o vysvetlenie. Žiadna zo zaevidovaných tretích strán neprekročila limit výdavkov na volebnú kampaň a ministerstvo vnútra v tejto súvislosti nezistilo ani iné porušenie zákona o volebnej kampani.

Ministerstvo vnútra sa nezaoberalo vzťahom tretích strán a kandidátov, pretože zákon o volebnej kampani neobmedzuje zaevidovanú tretiu stranu a neustanovuje jej povinnosť oznamovať, v prospech alebo v neprospech ktorého kandidáta hodlá viesť volebnú kampaň.

Ministerstvo vnútra trvá na svojom názore, že výdavky tretích strán sa nezapočítavajú do nákladov volebnej kampane kandidáta, v prospech ktorého viedli volebnú kampaň. Tieto výdavky, ako aj výdavky kandidátov, ktorí sa vzdali svojej kandidatúry, nie je iný kandidát, v prospech ktorého tieto subjekty viedli volebnú kampaň, povinný započítať do svojich nákladov. Takáto povinnosť by mu musela byť ustanovená zákonom o volebnej kampani. Z uvedeného dôvodu ministerstvo vnútra nezisťovalo, ktorého kandidáta zaevidovaná tretia strana vo voľbách podporovala.

22. Zvolená kandidátka vo vzťahu ku kampani argumentuje tým, že zo zákona o volebnej kampani vyplýva, že každý kandidát má svoju vlastnú výlučnú a nezameniteľnú kampaň. Vo vzťahu k právnemu názoru navrhovateľa, že bolo zasiahnuté do základného práva na prístup k verejnej funkcii uviedla, že dané právo má vertikálne, a nie horizontálne účinky, ako v podstate tvrdí navrhovateľ, pričom horizontálna rovnosť by znamenala absurdný výklad, že každý kandidát by mal mať rovnaké výdavky, a to až v takej miere, že by mali svoje náklady navzájom dorovnávať. Zvolená kandidátka dôvodí, že zákon o volebnej kampani nestanovuje žiadne pravidlá pre započítavanie výdavkov na volebnú kampaň vynaložených kandidátom, ktorý sa kandidatúry vzdal, alebo tretími stranami v jeho prospech do výdavkov na volebnú kampaň akéhokoľvek iného kandidáta. Takéto započítanie by mohlo práve ohrozovať kandidatúry iných kandidátov tým, že by sa im vnútili náklady „podporujúceho“ kandidáta.

Zvolená kandidátka v zhode so závermi ministerstva vnútra podotýka, že zákon o volebnej kampani nerozlišuje medzi kandidátmi, ktorí sa vzdali kandidatúry, a tými, ktorí boli kandidátmi až do ukončenia volieb. Všetci majú pred zákonom rovnosť, pokiaľ ide o právo viesť volebnú kampaň a tiež pokiaľ ide o povinnosti a obmedzenia. Faktickú nerovnosť medzi jednotlivými kandidátmi v tom, koľko prostriedkov skutočne vynaložia na svoju kampaň a koľko prostriedkov skutočne vynaložia na ich kampaň tretie strany, zákon o volebnej kampani nevyklučuje. Dokonca ju priamo predpokladá tým, že tieto výdavky obmedzuje len formou stanovenia hornej hranice.

Obdobne zákon o volebnej kampani neukladá povinnosť započítať do svojich vlastných nákladov na volebnú kampaň náklady iného kandidáta na jeho vlastnú volebnú kampaň a žiadnu takúto povinnosť z neho nie je možné ani vyvodiť. Rovnako tieto predpisy neukladajú kandidátovi, ktorý sa rozhodne vzdať sa kandidatúry a vyjadriť podporu inému kandidátovi, zaregistrovať sa ako tretia strana podieľajúca sa na financovaní volebnej kampane podporeného kandidáta. Takéto povinnosti nie je možné ani vytvárať pomocou takých výkladových konštrukcií, aké prezentuje navrhovateľ, pretože takýto postup by bol v rozpore s čl. 2 ods. 3 ústavy.

K vyjadreniu podpory R. M. zvolená kandidátka uvádza, že R. M. takto realizoval svoju slobodu prejavu zaručenú čl. 26 ústavy.

23. Zvolená kandidátka sa osobitne vyjadrila k vonkajším reklamám – bilbordom, ktoré jej mal podľa navrhovateľa bezplatne poskytnúť odstupujúci kandidát. Za vyhotovenie tejto reklamy aj za prenájom takto uvoľneného reklamného priestoru zvolená kandidátka (resp. tretie strany podieľajúce sa na financovaní jej kampane) riadne zaplatila trhovú cenu v rámci príslušných finančných limitov podľa zákona o volebnej kampani. Väčšinu priestoru kandidátka ani nevyužila z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov. Z takto uvoľnených reklamných plôch po celom území využila iba 23 plôch za trhovú cenu v celkovej sume 2 484 €, ktorá bola uhradená treťou stranou P. (dôkaz: faktúra č. 420190230 z 8. marca 2019 a výpis z účtu tretej strany P. potvrdzujúci vykonanie úhrady faktúry v prospech spoločnosti U., s. r. o., ktorá realizovala kampaň kandidáta R. M.).

24. V replike navrhovateľ kritizuje tie časti protiargumentácie, ktoré vyvodzujú absurdné dôsledky z jeho argumentov, a naopak, tvrdí, že ich nadnesením sa nepriamo potvrdzuje ich správnosť. Právna úvaha navrhovateľa totiž jednoducho spočíva v tom, že kandidát, ktorý sa vzdá svojej kandidatúry, nemôže „odkázať“ podporu svojich voličov (vyvolanú okrem iného aj dôsledkom vynakladania finančných prostriedkov na kampaň) druhému kandidátovi; a tento druhý kandidát nemôže „prijat“ túto podporu. Je tomu tak preto, lebo takýmto spôsobom dochádza k obchádzaniu zákona. K otázke billboardov sa už navrhovateľ nevyjadril.

Ústavný súd len pre úplnosť uvádza, že navrhovateľ namietal skutočnosť, že jednu televíznu reklamu hradila tretia strana, čo nie je dovolené. Zvolená kandidátka však z vlastnej iniciatívy dané pochybenie hneď napravila, takže toto pochybenie je pre túto vec bez relevantného významu.

25. K otázke hlasovacích preukazov sa jednotlivé subjekty vyjadrili takto:

Štátna komisia k otázke hlasovacích preukazov uviedla, že sa týmito skutočnosťami zaoberala na základe podnetu člena štátnej komisie Ing. Vladimíra Zemana delegovaného politickou stranou Kotleba – Ľudová strana Naše Slovensko. Štátna komisia 30. marca 2019, t. j. v deň konania druhého kola volieb, uznesením č. 45/2/7/2 uložila okresným volebným komisiám v oblastiach, kde sa očakávalo zvýšené množstvo voličov hlasujúcich na základe hlasovacieho preukazu, konkrétne Okresnej volebnej komisii Bratislava, Okresnej volebnej komisii Senica a Okresnej volebnej komisii Žilina, aby vyhotovili zoznamy čísiel použitých hlasovacích preukazov a doručili ich štátnej komisii v termíne do 22.00 h. Po doručení požadovaných zoznamov štátna komisia následne preverila, či sa v nich nevyskytuje duplicita čísiel hlasovacích preukazov, čo by mohlo nasvedčovať použitiu falošných hlasovacích preukazov. Štátna komisia zistila, že žiadne z čísiel hlasovacích preukazov sa v zoznamoch neopakuje. Štátna komisia v priebehu volebného dňa prostredníctvom svojich poverených členov tiež dohliadala na priebeh hlasovania vo vybraných okrskoch v obvode Okresnej volebnej komisii Bratislava a preverila priebeh sčítavania hlasov vo volebných okrskoch v obci Kúty, pritom sa zistilo, že žiadny hlasovací preukaz nevzbudzuje pochybnosti o svojej pravosti a nevyskytla sa žiadna duplicita čísla tlačiva hlasovacieho preukazu (uznesenia štátnej komisie č. 45/6/12 a č. 45/6/45). Štátna komisia sa tiež zaoberala podnetom, podľa ktorého Marian Kotleba v súkromnom rádiu tvrdil, že od člena štátnej komisie má vedomosť o desaťtisíc falošných hlasovacích preukazoch. Štátna komisia zistila, že žiaden jej člen sa takto nevyjadril, a preto sa tieto informácie nezakladali na pravde.

Ministerstvo vnútra k veci pripomenulo, že hlasovacie preukazy sú opatrené viacerými ochrannými známkami. Ministerstvo vnútra vykonalo kontrolu vydaných hlasovacích preukazov voličom v jednotlivých obciach a porovnálo počet hlasovacích preukazov vydaných voličom s počtom hlasovacích preukazov, ktoré odobrali voličom v deň hlasovania okrskové volebné komisie, a zistilo, že pre druhé kolo volieb prezidenta Slovenskej republiky obce vydali spolu 102 586 hlasovacích preukazov a voliči použili spolu iba 86 921 preukazov.

V otázke hlasovacích preukazov sa zvolená kandidátka odvoláva na stanovisko štátnej komisie a ministerstva vnútra. Navrhovateľ na podporu svojich pochybností predložil štyri vyhlásenia troch osôb. Tieto osoby nemali podľa zvolenej kandidátky priame poznatky, len názory z počutia a zároveň išlo o jedného významného, verejne známeho podporovateľa navrhovateľa a ďalších dvoch, ktorí s ním prišli koordinovane podpísať dané vyhlásenie k notárovi. Takéto vyhlásenia podľa zvolenej kandidátky nepreukazujú žiadnu právne relevantnú skutočnosť. Kópie štyroch hlasovacích preukazov pre druhé kolo neobsahujú žiadne viditeľné nezrovnalosti. Námietky navrhovateľa na základe takýchto podkladov sú

bez akejkol'vek rozumnej pochybnosti špekulatívne a nespôsobilé vzbudiť objektivnu pochybnosť o ústavnosti a zákonnosti napadnutých volieb.

K tejto otázke sa navrhovateľ v replike už nevyjadril.

III.

Právne závery ústavného súdu

26. Úrad hlavy štátu má v Slovenskej republike mimoriadnu ústavnú a spoločenskú pozíciu, čomu je úmerná dôležitosť volieb prezidenta a spôsob ich súdneho prieskumu. Tradícia významu hlavy štátu smeruje až do 1. Česko-slovenskej republiky a aj v dobovom ústavnom systéme jednoty moci v čase neslobody si Česko-Slovensko udržalo systém monokratickej hlavy štátu, čo u obdobných štátov nebolo obvyklé. Vzápätí po vzniku Slovenskej republiky ústavný súd prípad po prípade dômyselne nastavoval vzťah prezidenta Slovenskej republiky k ústavným orgánom (I. ÚS 39/93, PL. ÚS 4/2012) a tieto prípady dodnes ovplyvňujú tvar a štruktúru nášho ústavného systému.

27. Ústavný súd v náleze sp. zn. III. ÚS 427/2012 uviedol (bod 59), že prezident republiky ako inštitúcia je ústavne, dogmaticky a historicky azda najzložitejším telesom v ústavnom systéme. Prezident je hlavou štátu, čo reflektuje jej monarchické pozadie a ústavne legalizovanú predstavu, že na čele unikátneho spoločenstva, akým je štát, má byť konkrétna osoba (organická teória štátu, caput – corpus teória). Prezident je výrazným prvkom ústavnej identity krajiny. Reprezentuje štátnosť a suverenitu. Naposledy sa dotkol ústavný súd postavenia hlavy štátu ako reprezentanta štátnosti nálezom sp. zn. PL. ÚS 4/2018 – štátne vyznamenania.

28. Zmena voľby prezidenta z parlamentnej na priamu voľbu v roku 1999 nebola náhodná. Išlo o súčasť intenzívneho tranzitívneho a občianskeho úsilia, ktorého súčasťou bola snaha o usporiadanie referenda o zavedení priamej voľby prezidenta (výklad II. ÚS 31/97, I. ÚS 60/97 – zmarené referendum I, I. ÚS 76/97 – zmarené referendum II, II. ÚS 37/98 – zmarené referendum III, PL. ÚS 7/2017). Výsledkom uvedeného úsilia bolo prijatie novely ústavy v roku 1999 (ústavný zákon č. 9/1999 Z. z.), ktorá zmenila voľbu prezidenta republiky z parlamentnej na voľbu priamu. Z uvedeného vyplýva, že už samotné zavedenie priamej voľby prezidenta bolo previazané s výraznou občianskou angažovanosťou. Je potrebné uviesť, že občianska angažovanosť smerovala práve k spôsobu voľby (priama vs. nepriama), nie k zmene ústavnej úlohy prezidenta. Inými slovami, spoločnosť sama si vyžiadala priamu voľbu prezidenta a spoločenský záujem (nie automaticky účasť na voľbách) o prezidentské voľby je konštantne vysoký.

29. Ústavný súd konštantne uvádza, že pri posudzovaní volebných nedostatkov je potrebné nepodceňovať voliča (PL. ÚS 118/07, PL. ÚS 14/2011, PL. ÚS 34/2018). Len veľmi agresívny a ofenzívny tlak na voliča spôsobilý ovplyvniť tvorbu jeho slobodnej vôle je volebným nedostatkom, ktorého dôsledkom môže byť zrušenie výsledku volieb. S ohľadom na jedinečnosť volieb je ústavný súd veľmi opatrný pri využívaní možnosti jeho mocenského zásahu do výsledku volieb. Pri priamej voľbe prezidenta, kde si občania zo svojho streda, zo svojho spoločenstva volia svoju hlavu štátu, je uvedená judikatúra ešte umocnená.

30. Ústavný súd stabilne vo volebnej judikatúre pripomína (PL. ÚS 18/99), že voľby sú pravidelným obnovovaním moci občanmi, čím tiež akcentuje kľúčový ústavný princíp vlády na dopredu vymedzený čas (čl. 101 ods. 2, čl. 73 ods. 1 ústavy) spolu s princípom demokracie (čl. 1 ods. 1, čl. 30 a 31 ústavy). Princíp vlády na dopredu určený čas sa nachádza v samom jadre previazania demokracie a právneho štátu, pretože zabezpečuje bezpečný priebeh odovzdania moci, resp. istotu, že každá autorita je jedného dňa vymeniteľná. Slovenská

republika si od roku 1993 vytvorila veľmi silnú tradíciu volebnej dôvery, ktorá znamená, že voľby sú spoločnosťou všeobecne akceptované napriek nedokonalostiam a odrážajú skutočnú vôľu voličov (porov. záverečná správa OBSE/ODIHR z 19. júla 2019, časť I). Volebná dôvera je pre ústavný systém mimoriadne cenná.

31. Aj z tohto pohľadu je nutné vnímať požiadavku, že len hrubé alebo závažné porušenie alebo opätovné porušovanie zákonov upravujúcich prípravu a priebeh volieb môže byť príčinou na uplatnenie právomoci ústavného súdu [„Porušenie čistoty alebo svobody volieb může vésti ke zrušení volieb jen jeli vážné.“ (nález volebného súdu Česko-slovenskej republiky č. 375 z 23. 4. 1925 – Koshinova zberka č. 18; rovnako nález č. 605 z 19. 12. 1924) – KOSCHIN, K. ed. Sbíрка zásadních rozhodnutí a usnesení volebního soudu. Praha : Volební soud, III. díl, 1925.). Ústavný súd bol už hneď na začiatku svojej rozhodovacej činnosti konfrontovaný s volebnými sťažnosťami na priebeh (predčasných) parlamentných volieb, v ktorých jeden z kľúčových kandidátov vytvoril medzi volebnými dňami dojem, že mu okrsková komisia nedovolila voliť. Hoci časť spoločnosti vystúpenie kandidáta vnímala ako neférové, ústavný súd uprednostnil napriek tejto záťaži demokratickú vôľu a nastavil zvlášť pre celoštátne voľby značný prah pre spochybnenie volieb a zdôraznil, že dôkazná ťarcha leží na sťažovateľoch. Ústavný súd do celoštátnych volieb nemusel dosiaľ zasiahnuť.

32. Ústavný súd v týchto súvislostiach uviedol (PL. ÚS 17/94, PL. ÚS 19/94), že základom sťažnosti proti výsledku volieb do Národnej rady Slovenskej republiky má byť iba taká nezákonnosť namietaná v priebehu samých volieb, ktorá musí mať vplyv na zverejnený výsledok volieb. Namietané nezákonné konanie musí mať priamy vplyv na dosiahnutý výsledok volieb. Sťažovateľ musí označiť dôkazy, ktoré mali priamy vplyv na výsledok volieb (PL. ÚS 22/2017). Ústavný súd musí teda vždy vyvažovať medzi hodnotou riadneho priebehu volieb na jednej strane a zachovaním jedinečného výsledku volieb, ktorý vzišiel z konkrétneho volebného dňa, na strane druhej. Veľmi prenesene a zjednodušujúco ide o vyváženie medzi pravidlami a demokraciou, medzi dokonalosťou a autenticitou (porov. PL. ÚS 33/2018, bod 44).

33. Ústavný súd sa dôkladne oboznámil s argumentáciou navrhovateľa s tým, že rešpektuje navrhovateľov záujem o riadny priebeh prezidentských volieb. Ústavný súd sa oboznámil s podkladmi od navrhovateľa, vyjadreniami štátnej komisie, ministerstva vnútra, zvolenej kandidátky, replikou navrhovateľa, ako aj so záverečnou správou volebnej hodnotiacej misie OBSE/ODIHR (Varšava, 19. júl 2019). Taktiež sa oboznámil s transparentnými účtami kandidátov. Organizácia pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe je organizácia, ktorej hlavnou úlohou je tiež ochrana volebného procesu a má v tejto oblasti vysokú reputáciu.

34. Ústavný súd sa v ďalšej časti odôvodnenia vysporiada s jednotlivými námietkami (bod 4) navrhovateľa v tomto poradí: 1. Podpora kandidáta R. M. zvolenej kandidátke Z. Č. mal byť porušený zákon o volebnej kampani; 2. Zvolená kandidátka mohla bezplatne použiť bilbordy po odstúpenom protikandidátovi; 3. Kandidát R. M. zvolenú kandidátku priamo, resp. explicitne podporil tým, že nanajvýš mohol legálne podporiť spoločnú ideológiu kandidátov, nie priamo konkrétnych kandidátov; 4. V prezidentských voľbách bol použitý neobvyklý počet hlasovacích preukazov.

35. Z volebnej judikatúry vyplýva, že zvlášť pri celoštátnych voľbách je potrebné posudzovať voľby ako celok, nie analyticky-izolovaným spôsobom, tým, že zo skutkového stavu musí takpovediac vyčnievať veľmi závažný a jasný rozdielový fakt (porov. „silný fakt“ v bode 44 rozhodnutia vo veci sp. zn. PL. ÚS 33/2018). Zároveň by takáto skutočnosť (fakt) musela mať vplyv na výsledok volieb. Takáto skutočnosť nesmie byť špekuláciou

či polemikou, ale musí byť podporená dôkazmi. Návrh na začatie konania vo volebných veciach sa podáva do desiatich dní od vyhlásenia výsledku volieb. Z tohto krátkeho času, ktorého významom je rýchlo stabilizovať nové mocenské pomery, je tiež zrejmý istý druh procesnej koncentrácie, ktorá znamená, že navrhovatelia musia rýchlo a profesionálne ponúknuť ústavnému súdu závažné skutočnosti, a nie komentáre či špekulácie k voľbám (porov. tiež uznesenie Nejvyššího správného soudu č. j. Vol 16/2018-33 z 15. 2. 2018 k prezidentským voľbám, v ktorých bol zvolený v Českej republike Miloš Zeman).

K námietke, že podporou kandidáta R. M. zvolenej kandidátky Z. Č. mal byť porušený zákon o volebnej kampani

36. Navrhovateľ tvrdí, že podporou kandidáta R. M. zvolenej kandidátky mal byť porušený zákon o volebnej kampani. Ústavný súd porozumel pohľadu navrhovateľa na vec, ale musí konštatovať, že právny poriadok neobsahuje také pravidlá, aké odvodzuje navrhovateľ. Navrhovateľ uplatňuje skôr hľadisko politologické, a nie právne, resp. do rámca platných právnych noriem premieta takú interpretáciu, ktorá je v podstate normotvorbou. Navrhovateľova argumentácia sa preto vyznačuje všeobecným jazykom, a nie presnými dôkazmi, ktoré by naznačovali skutočné porušovanie aktuálnych ustanovení zákonov. Z tohto dôvodu tiež zavádza obsahovo nejasný pojem materiálnych podmienok prístupu k verejnej funkcii.

37. Navrhovateľ v podstate tvrdí (bod 4), že kandidát sa môže vzdať len do momentu, keď by súčet nákladov obidvoch kandidátov bol pod zákonom stanovenou hranicou nákladov na jedného kandidáta. V zákone o volebnej kampani takáto norma nie je prítomná výslovne ani interpretačne.

38. Navrhovateľ v narácii volí silné adjektíva ako „enormné“, „nemalé“, „rozsiahly marketing“, ale neponúka presné, jasné fakty a čísla. Uvedené naznačuje, že navrhovateľ kompenzuje dôkazný deficit tým, že konfrontuje samotnú zákonnú koncepciu volieb (volebnej kampane, resp. jej pravidiel a parametrov), ktorá je však daná zákonom a v zásade mimo konania ústavného súdu vo volebných veciach.

39. Z hľadiska hmotnoprávneho ústavný súd teda konštatuje, že navrhovateľ cez otázky skutkové vlastne namieta zákonnú koncepciu financovania volebnej kampane. Obchádzanie zákona (aktuálne porov.: ELIÁŠ, K. Porušení zákona oklikou: fraus legis facta v civilním právu. In: Právnik. 2018, 157(11), s. 897 – 921. ISSN 0231-6625. Dostupné na internete: <https://kramerius.lib.cas.cz/uuid/uuid:c4b1932f-1da7-408e-82cd-bb9c43224af6>; tiež porov. rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Sžo 163/2008 s tradičnou Knappovou definíciou) je osobitným porušením práva, ktoré spočíva v tom, že subjekt práva síce dodrží literu zákona, ale so zjavným úmyslom porušiť zjavný účel zákona. Ide o pojem typickejší pre súkromné právo, z verejného práva sa aplikuje v daňovom práve. Vo volebnom súdnictve je s ohľadom na rozmanitosť demokracie (čl. 1 ústavy) potrebné byť opatrný s aplikáciou obchádzania zákona. V každom prípade ústavný súd konštatuje, že účelom zákona o volebnej kampani je dať financovaniu volebných kampaní určitú mieru, a to v štruktúre a prehľadnosti, ale nie v absolútnych číslach. Povinnosť akéhosi započítania nie je ani v litere zákona a ani v účele tohto zákona. Nejde tu o žiadne napätie medzi formálnou a funkcionálnou stránkou zákona.

Hlavným účelom zákona o volebnej kampani nie je presne „zastropovať“ financovanie v zmysle stanovenia absolútnych finálnych limitov výdavkov (okrem iného preto, lebo kandidáti nemali do povolebnej novely zákonom č. 208/2019 Z. z. obmedzený počet tretích

strán), ale pridať financovaniu vlastnosť transparentnosti (porov. tiež záverečnú správu OBSE-ODIHR z 19. júla 2019, s. 10). Transparentné účty sledované počas kampane boli solídnu reflexiou spôsobu financovania kampaní jednotlivých kandidátov. Na uvedené možno nadviazať tým, že ministerstvo vnútra (bod 21) odobrilo náklady všetkých kandidátov a ústavný súd nemá z už uvedených príčin dôvod výklad ministerstva vnútra neakceptovať.

40. Z hľadiska procesného vymedzenia štandardu dôkazného bremena vo volebných veciach ústavný súd ešte konštatuje, že navrhovateľ nepredložil žiadne priamejšie dôkazy, než sú články v médiách (porov. bod 6). Ústavný súd v obdobnej procesnej situácii v uznesení sp. zn. PL. ÚS 35/03 uviedol, že tvrdenia sťažovateľky o uvádzaných skutočnostiach opreté o nepriame (listinné) dôkazy informatívnej povahy boli neurčité, všeobecné a rozporné.

K námietke, že zvolená kandidátka mohla bezplatne použiť bilbordy po odstúpenom protikandidátovi

41. Najkonkrétnejšia námietka navrhovateľa spočívala v tvrdení, že zvolená kandidátka mohla bezplatne použiť bilbordy po odstúpenom protikandidátovi. S týmto argumentom sa podľa ústavného súdu zvolená kandidátka presvedčivo vysporiadala tým, že predložila dokumenty o zaplatení za reklamné plochy. Navrhovateľ už ďalej tieto skutočnosti nerozporoval (body 23 a 24).

42. Ak sa ústavný súd vráti ku skutočnosti, že sa kandidát R. M. vzdal a ponúkol svoje reklamné plochy zvolenej kandidátke, uvedené ani nemohlo byť obchádzaním zákona, pretože nebola preukázaná predchádzajúca dohoda oboch dotknutých osôb. Na začiatku to boli súper, ktorí zápasili o rovnakých voličov, čo nenasvedčuje zjavnému úmyslu porušiť účel maximálneho povoleného limitu. Vzťah medzi vynaloženými prostriedkami a úspechom vo voľbách však nie je striktné kauzálne. Financie sú relevantnou, avšak nie dostatočnou podmienkou úspechu v politike, pretože v rozhodovaní hrajú rolu rovnako mnohé ďalšie okolnosti a napokon netreba podceňovať vlastný úsudok voličov, a to zvlášť pri prezidentských voľbách. Z hľadiska rovnosti mali všetci kandidáti šancu, aby sa v ich prospech vzdal iný kandidát a ponúkol im svoje reklamné plochy. V tomto zvolená kandidátka nebola zvýhodnená pred navrhovateľom. Možno tu použiť úvahy o analógii, z ktorej vychádzal aj samotný navrhovateľ. Ak sa musia registrovať a mať limity tretie strany, tak to musí analogicky splňať podľa navrhovateľa aj kandidát, ktorý sa vzdáva v prospech iného kandidáta, inak ide o obchádzanie zákona. Lenže existuje relevantný rozdiel medzi kandidátom a tretou stranou, pretože ten prvý sa priamo zúčastňuje volebnej súťaže, zatiaľ čo ten druhý nie, a preto úpravu vzťahujúcu sa na tretie subjekty nemožno automaticky vzťahovať aj na úpravu kandidátov a zákon to ani nepredpokladá. Vo vzťahu k argumentácii zvolenej kandidátky (bod 22) je potrebné uviesť, že zo skutočnosti, že sa navrhovateľ zamýšľal nad koncepciou nákladov, nemožno hneď odvodzovať horizontalitu práva na prístup k verejnej funkcii za rovnakých podmienok – takpovediac subjektívne právo kandidáta na sumu nákladov iného kandidáta. Naopak, je potrebné pripomenúť, že čl. 30 ods. 4 ústavy, ktorý viaže zákonodarcu aj ústavný súd, v prvom rade chráni pred kvalifikovanou diskrimináciou zo strany štátu pri prístupe k verejnej funkcii.

K námietke, že kandidát R. M. zvolenú kandidátku priamo, resp. explicitne podporil

43. V návrhu je vyčítané, že kandidát R. M. zvolenú kandidátku priamo, resp. explicitne podporil a táto podporu prijala s tým, že podľa navrhovateľa kandidát nanajvyš mohol legálne podporiť spoločnú ideológiu kandidátov, nie priamo konkrétnych kandidátov. Ústavný súd

k tomu reaguje, že nikto znalý demokratických procesov, a to ani navrhovateľ, by neuvažoval tým spôsobom, že jediné slovo „prijíamam“ zo strany zvolenej kandidátky by spôsobilo neférovosť volieb, a už vôbec nie takú, ktorá by si vyžadovala reakciu ústavného súdu. Opäť tu možno odkázať na princíp demokracie a úsudok voličov. V špecifickejšej volebnej perspektíve tu možno uznať argument zvolenej kandidátky, že R. M. realizoval svoju slobodu prejavu (bod 22).

44. Ústavný súd konštatuje, že verbálne, politické vyjadrenie podpory je plne v súlade s demokratickou súťažou (čl. 1, čl. 31 ústavy), kde ostáva na úsudku a vôli voliča, komu dá svoj hlas. Zároveň ústavný súd konštatuje, že žiadne udalosti súvisiace s odstúpením R. M. neboli porušením jestvujúcich ustanovení volebných predpisov.

K námietke, že v prezidentských voľbách bol použitý neobvyklý počet hlasovacích preukazov

45. Navrhovateľ sa domnieva, že v prezidentských voľbách bol použitý neobvyklý počet hlasovacích preukazov. Ústavný súd s osobitnou pozornosťou reaguje na túto námietku. Ako bolo uvedené (bod 30), Slovenská republika sa teší veľmi stabilnému volebnému procesu, ktorý je akceptovaný občianskou spoločnosťou, odchádzajúcimi aj nastupujúcimi mocenskými autoritami, medzinárodnými inštitúciami aj akademickým prostredím (porov.: NORRIS, P., FRANK, R., & MARTÍNEZ i COMA, F. Measuring Electoral Integrity around the World: A New Dataset. In: PS: Political Science & Politics. 2014, 47(4), s. 789 – 798. <doi:10.1017/S1049096514001061>). Ide o veľmi významnú hodnotu ústavného a politického systému, ktorú je nutné udržiavať a kultivovať.

46. Z tohto pohľadu je nezodpovedné konštruovať problémy s hlasovacími preukazmi, ak nie sú s hlasovacími preukazmi spojené skutočné problémy podložené jasnými dôkazmi. Z vyjadrenia štátnej komisie vyplýva, že veľmi rozumne preverila hlasovacie preukazy s tým, že niet žiadneho signálu o manipulácii s nimi. Vyšší počet voličských preukazov možno pričítať práve záujmu o prezidentské voľby. Z hľadiska procesného, ak sa porovnajú závery štátnej komisie, ktoré vychádzali zo systematicky vykonanej kontroly, na jednej strane a vzťah svedkov k navrhovateľovi na strane druhej, nemožno prezentovaným údajom svedkov priznať presvedčivosť potrebnú pre spochybnenie výsledkov volieb. Ústavný súd sa stotožňuje so závermi štátnej komisie a ministerstva vnútra (bod 25), ktoré presvedčivo preukazujú dodržanie volebných predpisov pri používaní hlasovacích preukazov.

47. Ústavný súd konštatuje, že medzi navrhovateľovými v zásade značne všeobecnými námietkami (body 34, 36, 38) na jednej strane a porušením volebného zákonodarstva niet relevantnej súvislosti, a už vôbec nie takej, ktorá by zároveň mohla mať vplyv na výsledok volieb. Návrhy je preto potrebné odmietnuť ako zjavne neopodstatnené podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde (porov. bod 18 a 19). Ústavný súd uzatvára, že prezidentka Slovenskej republiky bola zvolená v súlade s ústavou a zákonmi.